

Μία πρόταση για το μάθημα των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο

Θέμα: Επεξεργασία λεξιλογίου με τη βοήθεια ηλεκτρονικών λεξικών

Εισαγωγή: η επεξεργασία του λεξιλογίου των ενοτήτων στο μάθημα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας γίνεται συνήθως με τη δραστηριοποίηση του εκπαιδευτικού. Οι μαθητές/τριες αντιγράφουν από τον πίνακα ή διαβάζουν από φωτοτυπίες τις σημασίες διαφόρων λέξεων. Οι λέξεις δεν εξετάζονται στα πλαίσια πραγματικής χρήσης της γλώσσας (δηλ. στα πλαίσια πραγματικών κειμένων που είτε έχουν γράψει οι μαθητές/τριες είτε έχουν παραχθεί από άλλους). Με τη συγκεκριμένη πρόταση επιχειρείται η ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών στην επεξεργασία του λεξιλογίου μιας διδακτικής ενότητας του βιβλίου τους.

Μάθημα: αρχαία ελληνική γλώσσα από το πρωτότυπο

Διάρκεια διδασκαλίας: μία διδακτική ώρα

Τάξη: Α' Γυμνασίου

Οργάνωση τάξης: οι μαθητές/τριες εργάζονται ανά τρεις σε ομάδες. Κάθε μέλος της ομάδας έχει διαφορετικό ρόλο. Το πρώτο μέλος είναι ο εκπρόσωπος της ομάδας, το δεύτερο χειρίζεται τον υπολογιστή, το τρίτο συμπληρώνει το φύλλο εργασίας. Οι ρόλοι είναι δυνατό να εναλλάσσονται κυκλικά μετά από κάθε δραστηριότητα του φύλλου εργασίας.

Στόχοι: επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- Να γνωρίσουν τα ηλεκτρονικά λεξικά του Κόμβου της ελληνικής γλώσσας και να ασκηθούν στη χρήση τους .
- Να εξοικειωθούν με την αναζήτηση και κατανόηση των λημμάτων.
- Να κατανοήσουν λέξεις και φράσεις σχετικές με τα σύνθετα και τα παράγωγα του ρήματος *πέμπω*.

Λογισμικό: Internet explorer

Προετοιμασία: ξενάγηση των μαθητών/τριών στο περιβάλλον του Ηλεκτρονικού Κόμβου (<http://www.komvos.edu.gr>) και εξοικείωση ειδικά με τη χρήση των *Λεξικών*, τη *Σύνθετη αναζήτηση στα λεξικά* και την αναζήτηση στα *Σώματα Κειμένων*.

Πορεία διδασκαλίας: δίνεται στις ομάδες ένα κοινό φύλλο εργασίας με τρεις δραστηριότητες. Στο φύλλο εργασίας καταγράφονται και οι οδηγίες πλοήγησης στον Κόμβο της ελληνικής γλώσσας. Οι μαθητές/τριες:

1. Στην πρώτη δραστηριότητα αναζητούν τα σύνθετα του ρήματος *πέμπω* και καταγράφουν τη σημασία, τα συνώνυμα και την ετυμολογία τους.
2. Στη δεύτερη δραστηριότητα:
  - α) Προσπαθούν να εκτιμήσουν τη χρήση του ρήματος *πέμπω* και των παραγώγων του στην ελληνική γλώσσα. Συγκρίνουν τα σύνθετα του συνώνυμου ρήματος *στέλνω/στέλλω* με τα σύνθετα του ρήματος *πέμπω* και διαπιστώνουν ότι παρότι το ρήμα *πέμπω* έχει σχεδόν αντικατασταθεί από το *στέλνω/στέλλω*, τα σύνθετά του χρησιμοποιούνται αυτούσια και δεν έχουν αντικατασταθεί.
  - β) Αναζητούν παραγόμενα ουσιαστικά από το ρήμα *πέμπω* και καταγράφουν τις σημασίες αυτών που δεν γνωρίζουν.
3. Στην τρίτη δραστηριότητα αναζητούν αρχικά στο λεξικό Τριανταφυλλίδη τις σημασίες της λέξης *παραπομπή* και στη συνέχεια αντιστοιχούν τις σημασίες που βρήκαν στα σώματα κειμένων.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^η Δραστηριότητα: Από την διεύθυνση: www.komvos.edu.gr θα χρησιμοποιήσουμε τα Λεξικά **on – line**. Επιλέγουμε αρχικά τη **Σύνθετη χρήση Λεξικών**. Στη **Σύνθετη αναζήτηση στα Λεξικά** επιλέγουμε το λεξικό **Τριανταφυλλίδη**. Με τη βοήθειά του θα επεξεργαστούμε το λεξιλόγιο της 9^{ης} ενότητας του βιβλίου.

Αρχικά, θα βρείτε ρήματα που έχουν ως δεύτερο συνθετικό το ρήμα πέμπω. (Γράψτε στο ΛΗΜΜΑ %πέμπω). Μετά να συμπληρώσετε τον ακόλουθο πίνακα. Σε ποιο επίπεδο ύφους χρησιμοποιούνται οι περισσότερες λέξεις που βρήκατε; Ποιο είναι το συνώνυμο του ρήματος πέμπω που χρησιμοποιούμε σήμερα;

	Λέξη	Σημασία	Συνώνυμο	Ετυμολογία
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

2^η Δραστηριότητα

α) Ας δούμε αν το ρήμα που χρησιμοποιείται σήμερα αντί του πέμπω, έχει και ως σύνθετο με άλλες λέξεις τις ίδιες σημασίες με τα σύνθετα του ρήματος πέμπω. (γράψτε στο ΛΗΜΜΑ το σύμβολο % κατόπιν το ρήμα και στη συνέχεια ελέγξτε τα σύνθετα ρήματα). Βρήκατε συνώνυμα των ρημάτων που συμπληρώσατε στον πίνακα παραπάνω; .....

.....
 .....

β) προπομπός : Να εισαγάγετε το δεύτερο συνθετικό μέρος (γράψτε στο ΛΗΜΜΑ %πομπός) και να γράψετε τα καινούρια σύνθετα που θα βρείτε. Να αναζητήσετε τη

σημασία των ουσιαστικών που δεν γνωρίζετε. Ποια λέξη από αυτές που εμφανίστηκαν δεν παράγεται από το ρήμα πέμπω;

	Λέξη	Σημασία	Συνώνυμο
1	προπομπός		
2			
3			
4			
5			
6			

γ) εκπομπή : Να εισαγάγετε το δεύτερο συνθετικό μέρος και να γράψετε τα καινούρια σύνθετα που θα βρείτε.. Να αναζητήσετε τη σημασία των ουσιαστικών που δεν γνωρίζετε.

	Λέξη	Σημασία	Συνώνυμο
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

3^η Δραστηριότητα

Να βρείτε τις σημασίες που έχει η λέξη *παραπομπή* και να τις σημειώσετε. Να μεταβείτε στα σώματα κειμένων και να δώσετε ξανά στο ΛΗΜΜΑ τη λέξη *παραπομπή*. Να διαβάσετε τα κείμενα που θα παρουσιαστούν σε προβολή πρότασης, παραγράφου ή άρθρου και να προσπαθήσετε αποδώσετε τις σημασίες που βρήκατε.

⇒ Εργασία για το σπίτι:

Χρησιμοποίησε λέξεις από το λεξιλόγιο που επεξεργαστήκαμε για να συμπληρώσεις τα κενά και συνέχισε τη φράση.

Παράδειγμα: Στα παιδιά της ηλικίας μου δεν αρέσουν οι ενημερωτικές *εκπομπές*. Αντίθετα, όλοι προτιμάμε τις ψυχαγωγικές.

1. Το κείμενο είναι γεμάτο .....
2. Αυτό το μηχάνημα μετρά την ..... καυσαερίων.....
3. Η ..... του Επιταφίου πέρασε από τους κεντρικούς δρόμους.....
4. Όλη η γειτονιά ξέρει τις ..... του.....
5. Η ..... του υπουργού από την κυβέρνηση σχολιάστηκε αρνητικά από τον τύπο. ....
6. Δεν ήξερα τι να του απαντήσω και τον ..... στο διευθυντή του σχολείου .....
7. Σε ποια συχρότητα ..... ο σταθμός που ακούς; .....
8. Η ..... δεν έφτασε ποτέ στη μάχη.....